

Jafnrétti til sigurs – Íþróttir án hinsegin fordóma

fræðsluefni fyrir íþróttahjálfara

Samtökin '78

Höfundur:

María Helga Guðmundsdóttir

Umræðuspurningar

Með hverri spurningu fylgja punktar sem væri gott að koma að í umræðunum ef þeir koma ekki frá þátttakendum að fyrra bragði.

Aðstæður 1: Þú ert hjálfari unglingaliðs pilta í hópíþrótt. Einn daginn verðurðu vitni að því að einn piltanna (A) veitist að liðsfélaga sínum (B). A virðist mjög reiður út í B og segir að B sé alltaf að horfa á sig í sturtunni. (Þú veist ekkert um kynhneigð B, né annarra í liðinu.) Hvernig tekurðu á málinu?

Aðstæður 2: Þú hjálfar kynjablandaðan hóp í einstaklingsíþrótt. Einn iðkendanna, tólf ára barn sem hingað til hefur keppt í drengjaflokki, kemur að máli við þig og er mikið niðri fyrir. Barnið segist halda að hún sé frekar stelpa en strákur. Hún er hins vegar hrædd við að segja foreldrum sínum frá. Hvernig bregst þú við?

Aðstæður 3: Þú tekur eftir því að orðin hommi og faggi eru ítrekuð notuð í liðinu þínu, í tilgangi sem er einhvers staðar á milli þess að vera niðrandi og góðlátlegt grín. Hvernig tekurðu á stöðunni?

Aðstæður 4: Ung og efnileg afrekskona sem þú hjálfar er í fyrsta sinn tekin í lyfjapróf. Niðurstaðan kemur flatt upp á þig: hún mælist með óvenju hátt testósteróngildi í blóði. Hún sver og sárt við leggur að hún hafi aldrei notað nein ólögleg efni, og eftir þinni bestu vitneskju er það satt. Hún er lafhrædd við að það sé eitthvað að og óttast að hún geti fallið aftur á lyfjaprófi hvenær sem er. Þið ræðið málið og ákveðið að það sé best að hún fari til læknis, sem hún og gerir. Í ljós kemur að hún er með óvenju háa framleiðslu karlhormóna frá náttúrunnar hendi (e. hyperandrogenism). Hvað gerir þú í framhaldinu?

Frekari fróðleikur

Vefurinn Hinsegin frá Ö til A er eins konar alfræðiorðabók um hinsegin málefni. Þar er líka að finna áhugaverðar reynslusögur hinsegin fólks. Slóðin er www.otila.is.

Sérlega áhugaverð fyrir íþróttafólk er frásögnin „Hommalegt baksund“ eftir Hafdísi Erlu Hafsteinsdóttur, sem segir frá hjálfun hennar á sundliði Íþróttafélagsins Styrmis.

<https://otila.is/reynslusogur/hommalegt-baksund/>

Punktur sem er gott að hafa í huga um hlutverk þjálfara og fyrirmýnda

- Þjálfarar og forsvarsfólk félaga setja tóninn og hafa mikil áhrif á það hvers konar orðræða þrífst.
- Mikilvægt er að gera ráð fyrir fjölbreytileika í starfinu og ganga ekki út frá því að allt fólk í félaginu sé gagnkynhneigt, með síð kynvitund (þ.e. kynvitund í samræmi við kyn sem var úthlutað við fæðingu) og ekki intersex. Flestallt íþróttafólk mun á einhverjum tímapunkti þjálfa og/eða stunda íþróttir með sam- eða tvíkynhneigðum einstaklingum. Einnig koma æ fleiri einstaklingar út sem trans á unga aldri og mun fjöldi trans ungmenna í íþróttum vafalítið aukast í takt við það.
- Mikilvægt er að tala á opinn og fordómalausan hátt um hinsegin fólk og að sneiða ekki hjá því að tala um að einhver sé hinsegin. Í fyrirlestrinum var tekið dæmi um þjálfara sem talaði alltaf um kærustu íþróttakonunni í liði sínu sem systur hennar. Slíkt gefur mjög skýr skilaboð um að það að vera í samkynja sambandi sé óæskilegt og skapar óþarfa tabú-stemmningu.
- Hommabrandarar og þess háttar eru ekki meinlausir, jafnvel ef ætlunin á bak við þá er ekki kvikindisleg. Þeir stuðla að umhverfi þar sem hinsegin fólk óttast afleiðingarnar af því að koma út úr skápnum.
- Ef neikvæðrar hegðunar verður vart er mikilvægt að benda á hana á uppbyggilegan hátt. Til dæmis ef einhver segir hommabrandara, að spyrja frekar hvort viðkomandi hafi þælt í því að það gæti verið einhver í félaginu/liðinu sem væri hommi og liði illa við að heyra svona, frekar en að skamma viðkomandi fyrir að vera fordómafullur.
- Við ráðningar, t.d. á þjálfurum erlendis frá, er mikilvægt að gera grein fyrir því að virðing fyrir hinsegin fólki sé liður í jafnréttissjónarmiðum félagsins.
- Ekki er alltaf nauðsynlegt að fjölyrða um málefnið til að senda skýr og jákvæð skilaboð. Lítil regnbogafáni á skrifstofunni eða íþróttatöskunni getur sagt meira en mörg orð um það að þjálfari eða starfsmaður sé til staðar fyrir hinsegin skjólstaðinga sína og félaga.
- Þjálfarar þurfa ekki að hafa öll svörin! Félög hinsegin fólks eru alltaf boðin og búin að taka á móti fyrirspurnum og veita ráðgjöf og aðstoð. Mestu máli skiptir að vera til staðar fyrir iðkendur sína og sýna þeim stuðning.

!! Ath: Síðan fyrirlesturinn sem kenndur er á þessu námskeiði var tekinn upp, hefur IAAF breytt keppnisreglum sínum. Nú er sett hámark á leyfilegt testósteróngildi kvenna í hlaupagreinum frá 400 til 1600 m hlaups. Nánari upplýsingar: <https://www.sportsintegrityinitiative.com/iaafs-new-competition-regulations-terminate-chand-case/>